

according to which Frege „illegitimately combines two different problems“, viz. the problem of ontological categories such as „subjective-real“, „objective-non-real“, „objective-real“, and the problem of semantic categories „sign“, „sense“, „reference“.

The bibliography contains 148 titles.

Errata, confusions:

- p. IX: „Begründung, etc.“ = No. 61“ should be instead of „... = No. 43“;
- p. 94¹⁸: „The reference“ should be instead of „The sense“;
- p. 112: The reviewer does not understand what difference the author recognizes between rules and meta-logical laws;
- p. 128¹⁹: „the same for synonymity of proper names“ apparently should be instead of „the same for proper names“.

Pavel Materna

Logik und Logikkalkül. Hsg. M. Käsbauer, Fr. v. Kutschera. K. Alber Verlag, Freiburg/München 1962. (Prof. Dr. W. Britzelmayr zum 70. Geburtstag gewidmet.) 249 S.

Es gibt in diesem interessanten Buch kein vereinigendes „Zentralthema“. Außer dem schönen, jedoch „außerlogischen“ Artikel „Über Jugend und Alter“ von *Heinrich Scholz* finden wir hier spezielle Studien aus dem Gebiet der logischen Kalküle (E. W. Beth: Umformung einer abgeschlossenen deduktiven oder semantischen Tafel in eine natürliche Ableitung auf Grund der derivativen bzw. klassischen Implikationslogik; Fr. v. Kutschera: Zum Deduktionsbegriff der klassischen Prädikatenlogik erster Stufe; M. Käsbauer: Logisches System mit Prädikatquantoren), ferner Studien aus dem Gebiet der logischen Semantik (H. Behmann: Drei Aporien der Identität, A. Wilhelmy: Bemerkungen zur Semantik quantifizierter mehrwertiger logistischen Systeme) und sogar der deskriptiven Semantik (E. Koschmieder: Heteromorphe Zuordnung von Zeichen und Funktion in der Sprache; R. Freundlich: Über die logische semantische Struktur implikativer Begriffe der natürlichen Sprache), je zwei Studien aus dem Gebiet der Grundlagenforschung (W. Stegmüller: Eine Axiomatisierung der Mengenlehre, beruhend auf den Systemen von Bernays und Quine; K. Schütte: Logische Abgrenzungen des Transfiniten) und der Theorie der aufzählbaren Funktionen (E. M. Fels: Kaluzhnin Graphs and Yvanov Writs — englisch; W. Hoering: Absolut unentscheidbare Sätze der Mathematik) und je eine Studie aus dem Gebiet der Rechtslogik (U. Klug: Bemerkungen zur logischen Analyse einiger rechtstheoretischen Begriffe und Behauptungen), der Fragenlogik (G. Stahl: Fragenfolgen) und der Geschichte der zeitgenössischen Logik (H.-D. Sluga: Frege und die Typentheorie).

Es ist undenkbar hier einzelne Artikel zu rezensieren — das würde eigentlich heißen vierzehn selbständige Rezensionen zu schreiben. Anregungsvoll, wie diese Artikel sind, können sie zum guten Nutzen einzelnen Spezialisten werden. Schade, daß es nicht zu jedem (wenngleich fast zu jedem) Artikel ein Literaturverzeichnis gibt.

Pavel Materna

Jana Novozámská: G. Santayana a americká filosofie; Academia, Praha 1968, 200 stran.

První ze čtyř kapitol monografie J. Novozámské má název „Santayana a ‚zlatý věk‘ americké filosofie“. Santayana zařazuje autorka do klasického údobí vývoje americké filosofie jakožto etapy následující po období předklasickém a staví jej do téže řady s Peircem, Jamesem, Roycem, Deweyem a Whiteheadem. Autorka si též všíká soudobých tendencí v americké filosofii — novopozitivisticky a realisticky laděných směrů i amerického existencialismu. V závěrečném oddílu první kapitoly, nazvaném „Klasické a moderní u Santayany“, konstatuje mj., že Santayana je sice klasikem americké filosofie, avšak moderními prvky, existenciálním zabarvením svého myšlení překračuje rámec filosofické klasiky a zasahuje až do dnešního vývoje filosofie v USA (str. 31–32).

V druhé kapitole „Život a dílo“ ukazuje Novozámská, že základním rysem Santayanovy filosofie je osobitá rozpornost, oscilace mezi katolicismem a naturalistickou, materialistickou a idealistickou orientací, spojení přísně vědecky zaměřené analýzy filosofických kategorií s poetickou imaginací, odřikání se světa s reformátorskou tendencí, aristokratického pohledu na moderní kulturu a civilizaci se svérázným humanismem, jako jedním z hlavních prvků jeho díla (str. 37 až 38). K této vnitřní rozpornosti a paradoxnosti Santayanova myšlení patří dále také například dvě rozdílné koncepce v etice — na jedné straně pojetí světské, naturalistické a lidské, na druhé straně pojetí nesvětské, asketické, navazující na myšlení staré Indie (str. 38).

V druhém paragrafu téže kapitoly se pojednává o Santayanově životě v USA a v Evropě, o jeho vztahu k Americe a Evropě a vlivu Ameriky i Evropy na jeho dílo; vedle životopisných